

Концепт оперативних способности у Војсци Србије, година трећа

Вежба „Штџић 02”

Борбено спремни

Декларисане јединице наше војске, које су почетком јуна успешно прошле самоевалуацију према Концепту оперативних способности, борбено су спремне, а верификацију тог статуса обавиће представници НАТО-а у октобру наредне године

Јединице које су одређене за учешће у „базену снага” сада су у фази припреме за евалуацију коју ће обавити тим Алијансе, подразумевају подизање нивоа оспособљености и опремање, да бисмо успешно ставили тачку на процес коме смо приступили – каже начелник Одељења за оперативне и функционалне способности Војске Србије и контроле пуковник Сретен Егерић.

У јесен наредне године први пут ће званично бити потврђено да Србија има борбено спремну моторизовану пешадијску чету као борбену јединицу и водове војне полиције и АБХО као саставе борбене подршке.

За учешће у мултинационалним операцијама у Војсци Србије декларисане су моторизована пешадијска чета с 180 припадника из састава 31. пешадијског батаљона 3. бригаде Коп-

нене војске, вод војне полиције који броји 46 припадника из састава 3. батаљона, и вод АБХО с 40 припадника из састава 246. батаљона АБХО.

Пуковник Милан Радовановић, вођа Националног евалуаторског тима наше војске и директор самоевалуације нивоа 2, каже да су, после успешног самооцењивања, први пут у историји Војске Србије јединице борбено спремне према стандардима НАТО-а.

– Недавна самоевалуација је то и потврдила. Декларисана чета ће се упутити у мисију под окриљем Уједињених нација да би проверила своје способности, знање енглеског језика наших мировњака, као и њихово реаговање у практичним ситуацијама. Такође, и да сагледамо да ли је наша

НАЦИОНАЛНИ ЕВАЛУАТОРСКИ ТИМ

Војска Србије има 29 сертификованих евалуатора према Концепту оперативних способности, што значи се сви нивои евалуације наших декларисаних јединица могу реализовати активношћу припадника Националног евалуаторског тима Војске, без потребе да се затражи помоћи од Алијансе и партнерских земаља.

Национални евалуаторски тим Војске Србије, у току извођења евалуације, чине директор евалуације, заменик директора, секретар, координирајући официр, евалуаторски подтимови, експертски тим и тим за подршку. Улога тима јесте да уз контролу и пратњу контролног тима НАТО-а, који је из Команде у Монсу или Напуљу, изведе само-евалуације нивоа 1 и 2 (SEL-1 и SEL-2) декларисаних јединица, према методологији Концепта оперативних способности.

опрема, телекомуникациона и остала, компатибилна с опремом Алијансе и, наравно, да утврдимо колико познајемо практичне процедуре према стандардима тог савеза.

Пуковник Радовановић је и лично задовољан оним што је видео на терену.

– Имао сам прилику да будем на најмање пет-шест евалуација у окружењу, и заиста сам се уверио да су наше јединице оспособљеније од њих у сваком смислу, те ако решимо проблеме у набавци опреме, који су резултат кризе с којом се суочавамо, заиста ћемо испунити све задатке планиране Концептом оперативних способности коме смо приступили, а који Војсци Србије доноси бројне користи. Пре свега, имаћемо потврду и сертификацију достигнутог степена интероперабилности и борбене готовости декларисаних јединица, које су високо оспособљене и опремљене у складу с највишим стандардима најнапреднијих армија у свету – каже шеф Националног евалуаторског тима.

Добит од приступања Концепту јесте и виши ниво познавања енглеског језика наших припадника, што нам отвара и приступ стандардима, процедурама и „наученим лекција-

ма” из савремених мултинационалних операција, уз могућност учешћа декларисаних јединица у билатералним, мултилатералним и кооперативним вежбама НАТО-а, док се унапређење партнерства с чланицама Концепта оперативних способности подразумева.

Такође, истиче пуковник Радовановић, створићемо основу за доградњу националних доктрина, тактика, упутстава и правила за јединице које се ангажују у мултинационалним операцијама, многобројне процедуре Алијансе биће имплементирани у Војсци Србије, као и знања и искуства која наши припадници стичу у иностранству током обуке према Концепту оперативних способности.

Четири године узрастања

Концепт оперативних способности је подељен у два нивоа, а декларисане јединице пролазе их у периоду од око четири године, до добијања сертификата о борбеној спремности. Ниво 1 само-евалуација (SEL-1) и евалуација НАТО-а (NEL-1) садржи област интероперабилности, а ниво 2 само-евалуација (SEL-2) и евалуација НАТО-а (NEL-2) садржи област борбене готовости.

Активности Војске Србије на укључивању у тај процес започете су током 2009. године. Следеће године на нивоу Министарства одбране и Војске донета је одлука о приступању Концепту оперативних способности. Исте године прихваћена је посета експертског тима Алијансе и донето „Упутство о приступању”, док је у погледу примене Концепта оперативних способности у нашој војсци најзначајнија била 2011. година, када су реализоване бројне активности, од којих су најзначајније декларисање јединица у „базен снага” Концепта оперативних способности ради интероперабилности с партнерским снагама.

Исте године о пројекту су информисани припадници система, а купљен је и лиценци софтвер „SYBASE”, док је од НАТО-а преузет и евалуаторски „OCC Database Tool 3.0”.

Вежба „Штџит 03”

СНИМАО Д. БАЊАЦ

ВЕРИФИКАЦИЈА СПРЕМНОСТИ ЗА МИСИЈЕ

Концепт оперативних способности – евалуација и извештавање (Operational Capabilities Concept & Evaluation and Feedback) јесте програм, односно алат којим се верификује интероперабилност и борбене готовости декларисаних јединица за учешће у НАТО вођеним операцијама подршке миру (PSO) и операција одговора на кризу (CRO).

Одлука да се започне израда Концепта оперативних способности – евалуација и извештавање (OCC E&F) донета је на самиту НАТО-а у Вашингтону 1999. године, а значај његове примене огледа се у чињеници да и највећим бројем операција под вођством Уједињених нација у савременим условима командује НАТО или нека од земаља која је чланица тог савеза.

Започело је опремање, формиран је и опремљен Национални евалуаторски тим, а почетком новембра успешно је изведена самоевалуација нивоа 1 (SEL-1) декларисаних јединица Војске Србије у бази „Југ“, током вежбе на терену „Штит 01“, уз присуство посматрачког тима НАТО-а и евалуатора из Оружаних снага Краљевине Шведске.

Вођа Националног евалуаторског тима истиче да је и током 2012. године у Војсци Србије настављена реализација активности према Концепту оперативних способности.

– Посебно смо задовољни прошлгодишњим успешним извођењем НАТО евалуације нивоа 1 (NEL-1) декларисаних јединица, у оквиру вежбе „Штит 02“, у периоду од 10. до 14. септембра у 1. центру за обуку у Сомбору, као и 25. курса за евалуаторе према Концепту оперативних способности на коме је учествовао 41 полазник, од којих 26 припадника оружаних снага из 16 партнерских земаља (Аустрија, Азербејџан, Белорусија, Босна и Херцеговина, Велика Британија, Грузија, Италија, Јордан, Казахстан, Немачка, Црна Гора, САД, Француска, Финска, Украјина и

Шведска) и 15 припадника наше војске, а наставили смо и опремање декларисаних јединица – наводи пуковник Радовановић.

Тежиште ангажовања током ове године било је на припреми и извођењу самоевалуације нивоа 2 (SEL-2) изабраних јединица, која је изведена на Интервидивском полигону „Пасуљанске ливаде“, током вежбе „Штит 03“, у периоду од 3. до 6. јуна. Такође, јединице су опремљене возилима „хаммер“, с високим степеном заштите. Тада је и потврђено да су све декларисане јединице Војске Србије борбено спремне.

Поступак само(евалуације)

Евалуације декларисаних јединица изводе се на енглеском језику током националне, билатералне, мултилатералне и кооперативне вежбе НАТО-а на терену типа „LIVEX“, у трајању до седам дана, према сценарију операција подршке миру – одговора на кризе на основу Плана евалуације који се израђује у складу с Приручником НАТО-а о концепту оперативних способности и Елаборату вежбе, у складу с Директивом за колективну обуку и вежбе Алијансе.

Током припреме и извођења користи се евалуаторски софтвер „OCC Database Tool 4.0“, намењен за планирање и извођење евалуација декларисаних јединица из области интероперабилности и борбене готовости, у складу с прописаном методологијом Концепта оперативних способности, који омогућава приступ стандардима, процедурама и осталим публикацијама НАТО-а за припрему јединица за учешће у мултинационалним операцијама.

За припрему и извођење формира се руководство вежбе и евалуаторски тим с потребним бројем евалуаторских подтимова, а основна документа елабората вежбе јесу сценарио, спецификација, план, листа догађаја и инцидентата, уз наређења и пратеће анексе.

Препоручљив сценарио јесте да се у сукобу налазе најмање три

Снимко Ј. МАМУКА

Пуковник Милан Радовановић

замишљене, сукобљене стране из политичких, верских, територијалних или економских разлога, услед чега ескалирају сукоби и настаје кризно жариште, те се намеће потреба за доношењем резолуције Уједињених нација и мандата за ангажовање мултинационалних снага у операцијама подршке миру.

Основни догађаји и инциденти на вежбама начелно су ефективно командовање, контрола и комуникација на енглеском језику, обезбеђење кам-

пова и простора на којима се размешта јединица, стални и привремени контролни пункт, патролирање и примена правила ангажовања, осматрање, пратња конвоја, спречавање насилничких демонстрација и изолација побуњеника, деконтаминација људства и опреме, евакуација повређених хеликоптером и возилима, заштита од провокација и изненадних напада, те поступци с импровизованим минско-експлозивним средствима и пружање прве помоћи.

Свакој националној или евалуацији НАТО-а претходе саветничке посете тима Алијансе или координациони састанци на којима се дају смернице за планирање и верификују документа вежбе и евалуације.

Самоевалуације на националном нивоу 1 и 2 искључиво изводи Национални евалуаторски тим Војске Србије, уз присуство посматрачког тима НАТО-а. Коначну оцену самоевалуације доноси директор евалуације, који се именује из састава Националног евалуаторског тима и начелно је официр с највишим чином, најспособљенији и најiskusнији евалуатор Концепта оперативних способности.

Евалуације НАТО-а на нивоу 1 и 2 искључиво изводи њихов евалуаторски тим, у чијем су саставу махом евалуатори партнерских земаља и, у мањем броју, национални евалуатори.

Снимко Д. БАНДА

МАПА ПУТА СРБИЈЕ

Ове године делегација Министарства одбране и Војске Србије учествовала је у Сарајеву на разговорима о „Мапи пута Републике Србије кроз Концепт оперативних способности“. Наша војска је опредељена да у периоду од 2015. до 2019. године декларише јединицу ранга пешадијског батаљона у „базен снага“ Концепта оперативних способности уколико новчана средства не буду ограничавајући фактор. – У току наредне године очекује нас и избор нових партнерских циљева и њихово процењивање током 2015. године – каже пуковник Радовановић, и најављује извођење самоевалуације првог нивоа пешадијског батаљона, годину касније.

У времену од 2009. до 2013. године припадници нашег националног евалуаторског тима и декларисаних јединица тежишно су ангажовани на посматрању или учешћу у извођењу евалуација јединица у Аустрији, Македонији, Немачкој и Бугарској. Осим у Сарајеву, учествовали су на годишњим конференцијама у Швајцарској, Аустрији и, током 2013. године, у Казахстану, а завршили су курсеве евалуатора према Концепту оперативних способности у Македонији, Аустрији, Србији, Шведској и Финској.

Коначну оцену изведене евалуације доноси директор евалуације, који је обично представник државе чланице НАТО-а или партнерске земље.

После завршетка четворогодишњег циклуса припрема и евалуација, декларисане јединице добијају сертификат који важи три године и на располагању су, у складу с националном одлуком, за учешће у вођеним операцијама НАТО-а. Уколико буду ангажоване у операцијама, рок важности

Пуковник Срећен Егерић

СНИМАО: Ј. МАМУЛА

У „БАСЕНУ“ 12.500 ВОЈНИКА

Концепт оперативних способности отворен је за земље чланице НАТО-а, Програма „Партнерство за мир“, Медитеранског дијалога и Истанбулске иницијативе за сарадњу, а из 15 земаља, чланица „Партнерства“, које су део пројекта, до сада је укупно декларисано 86 јединица с око 12.500 војника.

сертификата се аутоматски продужава за још три године.

Крајњи резултат евалуације представља оцена која може бити „борбено спреман“ (Combat Ready) или „није борбено спреман“ (Not Combat Ready).

Досадашња искуства

Говорећи о актуелним активностима и плановима Војске у примени Концепта оперативних способности до 2017. године, начелник Одељења за оперативне и функционалне способности Војске Србије и контроле пуковник Срећен Егерић каже да су у току припреме и доградња способности уз увођење нове опреме, да бисмо били интероперабилни са снагама НАТО-а.

– Односи се на наоружање, заштитну опрему, логистичку и логорску опрему, али и индивидуалну – наочаре и остало. Нешто смо већ увели, добили смо „хамере“, а следи набавка још возила повећаних нивоа заштите. Кад се припремимо, следи нам евалуација НАТО-а наредне године. То је сте наш допринос Програму „Партнерству за мир“ и међународној сарадњи, а на тај начин подижемо и углед Војске Србије и наше државе, која доказује да има војску према највишим светским стандардима, способну да сарађује с осталим земљама. Такође и способне старешине и војнике, који могу да одговоре свим захтевима у складу с најновијим стандар-

дима. Држава потврђује своје могућност да опреми Војску у одређеном броју и да доприноси изградњи и очувању мира у свету ангажовањем под окриљем Уједињених нација – наводи пуковник Егерић и додаје да су наше јединице тренутно на Кипру и у Либану, а да Војска Србије настоји да уместо водова у мисије укључи саставе ранга чете. Такође, да у мисијама преузме команду, као и да у наш састав улазе јединице осталих земаља.

Очекујући октобар наредне године и НАТО евалуацију наших активности на достизању стандарда, начелник Одељења за оперативне и функционалне способности Војске истиче да предстоје припреме које подразумевају подизање нивоа оспособљености.

– Отклањаћемо недостатке које смо уочили у току евалуације. Унапређиваћемо способност и опремљеност јединица како бисмо максимално спремни дочекали евалуацију НАТО-а и евентуално ангажовање јединица. Разрадили смо план активности, који подразумева и ангажовање наших људи у мировним операцијама ради стицања искуства – каже пуковник и истиче да тим који руководи пројектом одлази у иностранство и прати ток туђих оцењивања. Били су у Аустрији, Немачкој, Бугарској, Македонији, да се увере како њихове снаге изводе евалуацију.

Каква су искуства?

– Потврдили смо себи да не заостајемо за другима, чак смо изузетни,

а људи из нашег националног евалуаторског тима ангажују се да пруже помоћ појединим земљама као експерти.

Исто тврди и пуковник Радовановић, вођа Националног евалуаторског тима Војске Србије и директор самоевалуације нивоа 2, и најављује учешће његове групе у саставу евалуаторских тимова партнерских земаља на извођењу евалуација нивоа 1 и 2.

– Планирамо присуство годишњим конференцијама према Концепту оперативних способности с намером да се 2014. године једна одржи и у Србији, када ће декларисане јединице наше војске добити сертификат НАТО-а да су борбено спремне.

Једини проблем с којим се суочавамо јесте недостатак опреме, каже шеф евалуаторског тима.

– То смо навели и у извештају о самоевалуацији. Уколико не будемо набавили потребну опрему ризикујемо много, па и добијање сертификата Алијансе да су нам јединице борбено спремне. Систем утврђује оцењивање, или си спреман или ниси, нема од 1 до 5. Или, или! Нашу евалуацију контролисао је тим НАТО-а, а у извештају су навели да није примећена ниједна грешка у раду Националног евалуаторског тима, нити јединица, сем опреме, која није одговарајућа. Надамо се да ћемо и то превазићи, јер је наша држава гарант Концепта оперативних способности. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ